

Vlaams
Parlement

ingediend op **1676** (2017-2018) – Nr. 1
1 augustus 2018 (2017-2018)

Voorstel van resolutie

van Ingrid Pira

betreffende de indiening bij de Europese Commissie
van de formele notificatie
van de LEM-LOM-constructie
voor de luchthaven van Deurne

TOELICHTING

De LEM/LOM-constructie en het belastinggeld dat naar de luchthaven blijft gaan

De luchthaven van Deurne beroept zich de laatste tijd op betere trafiekcijfers en breidt het aantal bestemmingen dat wordt aangevlogen, nog uit. Maar ten gronde kan de luchthaven maar blijven bestaan door een grote subsidiestroom van de Vlaamse overheid aan de luchthaven. Die subsidies verlopen via een publiek-private samenwerking, waarbij de exploitatie van de luchthaven volledig werd uitbesteed aan een luchthavenexploitatiemaatschappij (LEM) waarvan de Franse multinational Egis 100 procent eigenaar is. Het Vlaamse Gewest is belast met de ontwikkeling van de luchthaven en doet daarvoor de nodige investeringen. Daarvoor werd de luchthavenontwikkelingsmaatschappij (LOM) gecreëerd, die een concessieovereenkomst met de LEM aanging. Die LEM-LOM-constructie werd in 2013 opgezet door de vorige Vlaamse Regering, maar het is helemaal niet zeker dat de Europese Commissie die regeling zal goedkeuren. De constructie houdt immers in dat er elk jaar behoorlijk wat belastinggeld in de luchthaven wordt gepompt; terwijl Europa sinds 2014 de regels voor overheidssteun fors verstrengd heeft.

Concreet krijgt de luchthaven van Deurne elk jaar een subsidie van 4 miljoen euro voor de LEM. Bovendien werd de laatste vijf jaar ongeveer 80 miljoen euro uitgegeven voor de LOM, inclusief de investering in een tunnel onder de Krijgsbaan van 57 miljoen euro. Dat bedrag werd uitgetrokken om de basisinfrastructuur in overeenkomst te brengen met Europese richtlijnen en voor het gewone onderhoud ervan. Daartegenover staat een concessievergoeding van 'maar' 254.000 euro. Er is bijgevolg een groot onevenwicht tussen beide bedragen, wat allicht kan worden geïnterpreteerd als een nauwelijks verholen vorm van staatssteun.

Notificatie bij Europa: een dossier dat maar blijft aanslepen

In de originele overeenkomst van 19 juli 2013 tussen de LOM en de LEM stond een opschortende voorwaarde, namelijk dat de uitbating door de LEM pas kan beginnen vanaf het moment dat de Europese Commissie besluit dat de subsidies aan de LEM geen staatssteun inhouden.

Op 17 juli 2014 wordt – in de overgangsperiode naar de nieuwe Vlaamse Regering – een addendum aan die overeenkomst goedgekeurd: "Niettegenstaande het ontbreken van een uitspraak van de Europese Commissie wensen de partijen de uitbating van de luchthaven te laten aanvangen op 1 september 2014 [...]." Een opmerkelijke beslissing, want in de presentaties aan de adviescommissies, in de toelichting en bespreking in de bevoegde commissie van het Vlaams Parlement en in het dossier voor het Rekenhof, hadden de bevoegde ministers in de periode 2009 tot 2014 steeds formeel gesteld dat de goedkeuring door Europa een absolute voorwaarde was voor het effectief opstarten van de LOM-LEM-constructie. Er waren immers grote investeringen nodig, die bij een negatief besluit van de Europese Commissie waardeloos zouden worden.

Tot op heden heeft de Vlaamse Regering het dossier van de regionale luchthavens nog niet officieel genotificeerd bij de Europese Commissie. Er is alleen een meer informele prenotificatie ingediend, waarover wel overleg met Europa plaatsvond, maar een formele notificatie bleef tot dusver uit.

De voorbije jaren heeft Groen voortdurend vragen gesteld over de stand van zaken van die notificatieprocedure. Op 27 november 2014 stelde Vlaams parlements lid Björn Rzoska over die kwestie een vraag om uitleg aan minister Ben Weyts. Hij kreeg als antwoord dat de prenotificatie op 20 september 2013 was ingediend en dat er op korte termijn een formele notificatie zou worden ingediend.

Björn Rzoska vroeg minister Ben Weyts of de Vlaamse Regering de definitieve goedkeuring van Europa heeft: "Minister, als er geen positief advies is – en volgens mij is dat er nog niet –, waarom heeft de Vlaamse Regering op 24 september dan toch beslist om door te gaan terwijl het toch, althans volgens het Rekenhof, een uitdrukkelijke voorwaarde was om te kunnen opstarten?". De minister gaf daarop het volgende antwoord: "De pre-notificatie inzake staatssteun die werd ingediend in september 2013 resulteerde niet in een formele uitspraak van de Europese Commissie. Vandaag is deze pre-notificatie afgerond en zal het dossier op korte termijn genotificeerd worden, waardoor de Europese Commissie verplicht wordt zich formeel uit te spreken inzake het staatssteunaspect van het LOM-LEM-dossier."

Vlaams parlements lid Ingrid Pira heeft in de loop van 2016 en 2017 verschillende schriftelijke vragen over dezelfde kwestie gesteld en kreeg telkens een vergelijkbaar antwoord van de minister:

- antwoord op schriftelijke vraag nr. 685 (19 februari 2016): "Oorspronkelijk werd het dossier door middel van een informele pre-notificatie ingediend bij de Europese Commissie op 20 september 2013. [...] Op 9 september 2014 deelde de dossierbehandelaar bij de Europese Commissie per mail mee dat de pre-notificatie werd afgesloten met als preliminaire inschatting dat het LOM-LEM dossier staatssteun inhoudt.";
- antwoord op schriftelijke vraag nr. 1362 (23 juni 2016): "De pre-notificatie werd op 13 april 2016 ingediend bij de Europese Commissie. De Europese Commissie heeft per mail van 21 juni 2016 verzocht om een werkvergadering om het ingediende dossier te bespreken. Deze werkvergadering tussen de bevoegde diensten en de EC heeft op 13 juli 2016 plaatsgevonden.";
- antwoord op schriftelijke vraag nr. 521 (10 januari 2017): "De dossiers van de regionale luchthavens zijn ingediend bij de Europese Commissie d.m.v. een pre-notificatie op 13 april 2016."

Kortom, al vier jaar lang houdt de Vlaamse Regering het Vlaams Parlement aan het lijntje over deze kwestie en blijft ze beloven dat ze het formele notificatie-dossier zal indienen bij de Europese Commissie. Het is intussen overduidelijk dat de Vlaamse Regering vreest voor de uiteindelijke uitspraak van de Commissie en dat de contacten in het kader van de prenotificatie weinig goeds laten vermoeden. Als reactie daarop blijft de Vlaamse Regering het dossier steeds weer uitstellen. De Vlaamse Regering weet immers heel goed dat, als ze het dossier eenmaal officieel bij de Europese Commissie genotificeerd heeft, er binnen twee maanden een uitspraak van de Europese Commissie zal volgen. Blijkbaar wil de Vlaamse Regering dat tot elke prijs vermijden.

Terechte vrees voor een Europees oordeel

De Vlaamse Regering vreest terecht voor het oordeel van de Europese Commissie:

- 1° Europa zal allicht grote vraagtekens plaatsen bij de opzet van de hele LEM-LOM-constructie en het onevenwicht tussen de concessievergoeding enerzijds, en de subsidies aan de LEM en de forse investeringssteun aan de LOM anderzijds. De kans is erg groot dat dit als een vorm van staatssteun zal worden beschouwd;

- 2° het criterium van de 'redelijke spreiding' van luchthavens in een regio speelt hier ook een rol. De Europese regelgever hanteert daarvoor een straal van 100 kilometer. De luchthaven van Zaventem ligt op 35 kilometer van de luchthaven van Deurne. Maar ook de luchthavens van Eindhoven, Maastricht, Oostende en Kortrijk liggen binnen een straal van 100 kilometer, en zelfs de afstand tot Rijsel en Luik is in vogelvlucht niet groter dan 100 kilometer. Uit verslagen van de raad van bestuur van de LOM blijkt dat die het ontbreken van dat objectieve criterium als een serieuze struikelsteen voor een Europees fiat beschouwt.

De Groenfractie is van mening dat er een einde aan dat getalm moet komen. De Vlaamse Regering moet dit dossier eindelijk afronden en moet de politieke moed opbrengen om effectief het eindoordeel van de Europese Commissie te vragen. Anders blijft dit dossier eindeloos aanslepen. Het eindeloos oprekken van de huidige periode van onzekerheid kan niet langer vergoelijkt worden: Europa moet eindelijk uitsluitsel bieden.

Ingrid PIRA

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

- gelet op:
 - 1° het belang van een verkeers- en luchthavenbeleid dat wordt afgestemd binnen Europa;
 - 2° het belang van het respecteren van Europese regels voor staatssteun;
 - 3° de lange voorgeschiedenis en de vele beloftes van de huidige Vlaamse Regering in de voorbije jaren;
 - 4° het feit dat de prenotificatieprocedure al enige tijd als afgesloten kan worden beschouwd;
- vraagt de Vlaamse Regering:
 - 1° zonder verder uitstel de formele notificatie van de LEM-LOM-constructie voor de luchthaven van Deurne bij de Europese Commissie in te dienen;
 - 2° de uitspraak van de Europese Commissie onmiddellijk aan het Vlaams Parlement mee te delen.

Ingrid PIRA